

«Оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саастаах оҕолору грамота дьарыгар
төрөөбүт тылы үөрэтии»

Тезис

. Саха оҕото кыра эрдэбиттэн төрөөбүт буоруттан силис тардан, норуотун тылын барҕа баайын, өбүгэтин үтүө үгэһин этигэр ингэринэн, Омук быһыытынан төрөөбүт ийэ тылбытыгар интэриэс үрдээтэ. Билинни төрөппүттэр оҕолоро лоп-бааччы ситимнээн, бэйэлэрин санааларын сааһылаан санарар буолалларыгар баҕалара улахан, ол гынан баран оҕо санарар саната күн-түүн мөлтөөн иһэрэ киһини долгутар. Оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саас – оҕо барыны бары сэнээрэр, түргэнник ылынар кэмэ, онон бу кэми куоттарбакка төрөөбүт ийэ тылын-өһүн, сүөгэйин сүмэтин оҕоҕо ингэриэхтээхпит.

Оҕо төрөөбүт ийэ тылынан көнүл санаран, этэбэйэтин саастыылахтарын уонна дьон сэргэ иннигэр толлубакка-симиттибэккэ санаатын сааһылаан үөрэниэхтээх, оччоҕо кини ситимнээх, ылыннарыылаах саната, бодоруһар сатабыла сайдар, билиигэ-көрүүгэ тардыһыта уһуктар, дьонно-сэргэҕэ сиэрдээхтик сыһыаннаһарга иитиллэр Саха оҕото кыра эрдэбиттэн төрөөбүт буоруттан силис тардан, норуотун тылын барҕа баайын, өбүгэтин үтүө үгэһин этигэр ингэринэн, амарах сүрэҕин, мындыр өйүн, уран тарбаҕын утумнаан, сахалыы куттаах-сүрдээх дьонуннаах киһи буола улаатара билинни кэм ирдэбилэ буолла. Омук быһыытынан төрөөбүт ийэ тылбытыгар интэриэс үрдээтэ. Билинни төрөппүттэр оҕолоро лоп-бааччы ситимнээн, бэйэлэрин санааларын сааһылаан санарар буолалларыгар баҕалара улахан, ол гынан баран оҕо санарар саната күн-түүн мөлтөөн иһэрэ киһини долгутар. Оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саас – оҕо барыны бары сэнээрэр, түргэнник ылынар кэмэ, онон бу кэми куоттарбакка төрөөбүт ийэ тылын-өһүн, сүөгэйин сүмэтин оҕоҕо ингэриэхтээхпит. Оҕо төрөөбүт ийэ тылынан көнүл санаран, бэйэтин саастыылахтарын уонна дьон сэргэ иннигэр толлубакка-симиттибэккэ санаатын сааһылаан этэ үөрэниэхтээх, оччоҕо кини ситимнээх, ылыннарыылаах саната, бодоруһар сатабыла сайдар, билиигэ-көрүүгэ тардыһыта уһуктар, дьонно-сэргэҕэ сиэрдээхтик сыһыаннаһарга иитиллэр

Сыала-сорууга:

1. Тыл дорџоонун састаабын ырытыы.
2. Тыл сүһүөбүн кытта билиһиннэри.
3. Этии туһунан бастакы өйдөбүл.
4. Буукубаны кытта билсиһии.
5. Илиини сурукка бэлэмнээһин.

Оџону сурукка бэлэмнииргэ сүрүн сорууктары ситиһэргэ араас көрүнгнээх үлэлэр үөрэх дылын устата ытыллаллар.

Төрөөбүт тылы сайыннарыы оџо биэс, алта саастаах оџо оскуолаџа кириэн иннинэ улахан болџомто ууран сөп соџус тэтимнээхтик Тосхол программаны уонна Игнатий Иванович Каратаев босуобуйатын тирэх оностон аттаран дьарыктарбар туттабын.

Бастаан тыл дорџооннорун сүһүөхтэрин өйдөөн истэллэрин уонна чуолкайдык дорџоону сангаралларын үөрэтэбит. Тыл дорџоонун сүһүөх састаабыгар арааран истии үөрүйэџэ оџо үөрэнэригэр бигэ тирэх буолар.

Биллэрин курдук оџо уһуйаанна ааџарга суруйарга үөрэпэт. Сорох буукубалары билиһиннэри үөрэтэр курдук буолбакка көннөрү суругу көнүл сылдьан билэргэ көџүлээһин эрэ быһыытынан ытыллаллар.

Дарык сүрүн тутула:

Аан бастакынан улахан болџомто тарбаџы уонна артикуляционнай эрчийиигэ ууруллар

Ситимнээх саҕаны сайыннарыы. Дорџооннору хатылааһын дьарык аайы ытыллаллар

Аһаџас дорџооннору уһун аһаџас дорџооннору арааран истии уонна саҕарыы. Сахалыы алпаабыт букваларын корон дорџоонун сопко саҕарыы

Экранна көрөн ойууннан үлэ. Соһуччу түгэннэр тыл оонньуулар

Хамсаныылаах тохтобул «Буукубаны хамсанан кордор»

Оонньуулар (дорџооннорунан эппиэт) уонна эрчиллиилэри толоруу

Илиини тарбаџы сурукка эрчийи

Тумук, боппуруостарга хоруй.

Оџолорбут оскуолаџа кириэн иннинэ анаан үөрэтиитэ суох оонньу сылдьан ааџар суруйар оџолор ахсааннара билигин үксээн иһэр. Уһуяанна оџо иитиллэр кэмигэр төрөөбүт тылын дорџоонун таба сангарар балай да тыл саппаастаах ыйытыыга чобуотук ис хоһоонноохтук эппиэттиир санаатын ситимнээн кэпсиир дорџоону арааран истэр дьоџура сайдыбыт элбэх хоһоону остуоруйаны кэпсээни билэр оџо маннайгы кылааска холкутук үөрэниэ диэн эрэллээхпин.

Дорџоону чуолкайдык санарыы

- дорџоону чуолкайдык истэр;
- сатаан сангарбат дорџооннорун үтүктэн сангарар;
- истэр, сангарар аппарааты сайыннараар эрчиллиилэри онорор;
- куолаһын улаатыннараар, кыччатар.

Улахан болоххо

Этии, тыл, сүһүөх, дорџоон өйдөбүлүн билэр;

- этии хас тыллааџын быһаарар;
- уһун, кылгас этиини тэнниир;
- кылгас этиини уһатар;
- бэриллибит тылларынан этии онорор;
- төрөөбүт тылын дорџооннорун чуолкайдык этэр, арааран истэр;
- аһаџас, бүтэй дорџоон өйдөбүлүн билэр;
- уһатыылаах, кылгас аһаџас дорџооннору быһаарар;
- сэргэстэспит, хоһуласпыт бүтэй дорџооннору араарар;
- тылы дорџоонунан, сүһүөбүнэн ырытар;
- этиллибит дорџоон хаһыс турарын быһаарар;
- чопчу дорџоонтон саџаланар, бүтэр тылы толкуйдуур;
- биир-икки сүһүөхтээх тылы хас да сүһүөхтээх тылга кубулулар;
- тыл биир дорџоонун атынынан солбуйдахха, атын тыл тахсар эбитдиэн билэр;
- төрөөбүт тылын дорџооннорун бэлиэтин, буукубатын билэр;
- кылгас тыллары аадаар;

- дорџоон суруллуутун, этиллиитин тэнниир (у-ү; н-н; в-б);
- кырыллыбыт буукубанан, кубигынан кылгас тылы суруйар;
- тэтэрээт сурааһынын тутуһан буукуба элеменнэрин суруйар.